

การให้ความหมาย ที่มาของความหมาย และรูปแบบการทำบุญ ของนักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร

The definition, the source of meaning, and the kind of making merit of students in
the Demonstration school of Silpakorn University

ลาวัลย์ พุ่มพฤษฯ*

ศศิธร เหล่าแท้ง*

ศุภศิริ ศรีตระกูล*

พิทักษ์ ศิริวงศ์**

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงการให้ความหมาย ที่มาของความหมาย และรูปแบบการทำบุญของนักเรียนโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศิลปากร เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ (Qualitative Method) ในรูปแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) เมื่อผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลเรียบร้อยแล้วจึงนำข้อมูลมาถอดเทปการสนทนาแบบคำต่อคำ (Verbatim) แล้วนำข้อมูลที่ได้อาวิเคราะห์ทัศนคติของเยาวชนต่อการให้ความหมาย ที่มาของความหมาย และรูปแบบในการทำบุญ ผลจากการศึกษาพบว่านักเรียนได้ให้ความหมายของการทำบุญ โดยกล่าวว่าการทำบุญเป็นสิ่งที่ทำแล้วส่งผลให้ตนเองและคนอื่นเกิดประโยชน์ มีความสุขใจ สบายใจ จิตใจสงบ ไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อน เป็นการให้ทาน สร้างความดี เป็นการอุทิศส่วนกุศลให้กับผู้ล่วงลับและเจ้ากรรมนายเวร ซึ่งเป็นการกระทำที่เกิดขึ้นจากเจตนาที่ดี

สิ่งที่ทำให้เยาวชนให้คำตอบของความหมายการทำบุญข้างต้นนั้น มาจากการเล็งเห็นว่าการทำบุญเป็นการช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน เป็นการทำบุญตามการบอกกล่าวและชักชวนจากผู้อื่น เป็นความเชื่อและการปลูกฝังจากคนในครอบครัว และบางคนให้เหตุผลว่าเป็นความคิดของตนเองซึ่งผลของการทำบุญทำให้จิตใจสงบ นอกจากนั้นการทำบุญยังมีรูปแบบที่หลากหลาย เช่น การบริจาคสิ่งของหรือเงิน การอุปการะเด็กกำพร้า การให้ความช่วยเหลือผู้อื่น การปฏิบัติตามศีลธรรม การทำบุญในวันสำคัญตามศาสนาหรือประเพณี การคิดและทำในสิ่งที่ดีในโอกาสสำคัญเป็นต้น อีกทั้งการทำบุญในทรรศนะของนักเรียนถือว่าเป็นสิ่งที่ทำได้ง่ายไม่ต้องเตรียมตัวมากนัก เพียงแต่แต่งกายให้สุภาพ จัดเตรียมสิ่งของตามสมควรเท่านั้น จำนวนเงินของเยาวชนที่ใช้ในการทำบุญแต่ละโดยส่วนใหญ่จะทำบุญโดยไม่ทำให้ตัวเองเดือดร้อน ทำตามกำลังทรัพย์ที่ตนเองหรือครอบครัวมี เพราะมีมุมมองว่าความสำคัญของการทำบุญไม่ได้ขึ้นอยู่กับจำนวนเงิน อีกทั้งมีความเห็นเกี่ยวกับทัศนคติการทำบุญว่าไม่จำเป็นต้องใช้เงินจำนวนมาก แคมีส่วนช่วยเหลือผู้อื่นก็ถือเป็นการทำบุญรูปแบบหนึ่ง ดังนั้นการทำบุญจึงหมายถึง การให้ การแบ่งปัน การทำความดี ทำด้วยจิตใจที่บริสุทธิ์ การทำบุญทำได้ทุกที่ และการทำบุญเป็นวิธีการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา

คำสำคัญ: การทำบุญ

* นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาประกอบการ มหาวิทยาลัยศิลปากร

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาการจัดการชุมชน คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร

Abstract

The objective of this research is to study the definition, the source of meaning, and the kind of making merit of students in the Demonstration school of Silpakorn University is a quantitive research by suing qualitative analysis. When researchers have already compiled all data. Then, bring them to make verbatim paraphrase and analyze juvenile attitude about definition, source of meaning and the kind of making merit. The result of this study found that the students definite of making merit is something they did that brought about some benefits to themselves and others, made them calm-hearted and didn't lead to trouble. It is the good contribution, make charity for the deceased and do things with good mind. What make them definite that because they appreciated that making merit is assistance without reward by other's persuasion. It is belief and fostered by family. Someone gave a reason that making merit is his thought which make him calm. Moreover, there are many kinds of making merit such as money donation, supporting orphans, giving someone a hand, conforming to morals and making merit on Buddhist holydays. It is simple and easy to prepare oneself for making merit, just well-dressed and arrange properly. They usually donate the amount of money they can because making merit don't depend on the cost, just being a part of aid. Making merit is giving, sharing, doing good things with pure mind. We can make merit everywhere and it's one of methods to maintain Buddhism.

Keyword: Making merit

บทนำ

พระพุทธศาสนาเข้ามาสู่ดินแดนประเทศไทย เมื่อประมาณ พ.ศ. ๒๓๖ สมัยเดียวกันกับประเทศลังกา ด้วยการส่งพระสมณทูตไปเผยแผ่พระพุทธศาสนาในประเทศต่างๆ ๙ สาย โดยการอุปถัมภ์ของพระเจ้าอโศกมหาราช กษัตริย์อินเดียในขณะนั้นโดยประเทศไทยรวมอยู่ในดินแดนที่เรียกว่า สุวรรณภูมิ ซึ่งมีขอบเขตกว้างขวางอีกทั้งมีประเทศรวมกันอยู่ในดินแดนส่วนนี้ไม่น้อยกว่า ๗ ประเทศ ได้แก่ ไทย พม่า ศรีลังกา ญวน กัมพูชา ลาว และมาเลเซีย ซึ่งได้มีการสันนิษฐานว่าใจกลางของพระพุทธศาสนาในดินแดนสุวรรณภูมิตั้งอยู่ที่จังหวัดนครปฐมของประเทศไทยเนื่องจากได้พบโบราณวัตถุที่สำคัญ เช่น องค์พระปฐมเจดีย์และรูปธรรมจักรกวางหมอบเป็นหลักฐานสำคัญ ธรรมะไทย(๒๕๕๖: ออนไลน์)

หลังจากพระพุทธศาสนาได้แผ่ขยายเข้ามาในประเทศไทยและมีความเจริญรุ่งเรืองถึงปัจจุบันทำให้วิถีชีวิตของคนไทยส่วนใหญ่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับพระพุทธศาสนาเรื่อยมา พระธรรมปิฎก(ป.อ. ปยุตโต)(๒๕๔๓) ได้กล่าวถึงความสำคัญของพระพุทธศาสนาในฐานะเป็นรากฐานของวัฒนธรรมไทยไว้ว่าวิถีชีวิตของคนไทยผูกพันอยู่อย่างแนบแน่นกับพระพุทธศาสนาซึมแทรกผสมผสานอยู่ในแนวความคิดจิตใจ

และกิจกรรมแทบทุกก้าวของชีวิตโดยตลอดเป็นระยะเวลายาวนานและยังคงเนื้อหาสาระเดิมที่บริสุทธิ์ไว้ได้ก็มี ถูกดัดแปลงเสริมแต่งตลอดจนปนเปื้อนกับความเชื่อถือนับถือและข้อปฏิบัติสายอื่นหรือผันแปรในด้านเหตุอื่นๆ จนผิดเพี้ยนไปจากเดิมก็มาก เนื่องด้วยพระพุทธศาสนาได้หล่อหลอมชีวิตจิตใจและลักษณะนิสัยของคนไทยให้เป็นผู้มีจิตใจกว้างขวางและร่าเริงแจ่มใสชอบเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แสดงความเป็นมิตรเข้ากับคนอื่นได้ง่าย ยินดีในการให้และการแบ่งปัน พร้อมทั้งจะบริจาคและให้ความช่วยเหลืออย่างเต็มที่เรียกว่าเป็นคนมีน้ำใจ อันเป็นเอกลักษณ์ที่เด่นชัด ซึ่งชาวต่างชาติมักสังเกตเห็นและประทับใจจนตั้งสมญาเมืองไทยว่าเป็นดินแดนแห่งความยิ้มแย้มหรือสยามเมืองยิ้ม ประเพณีและพิธีการต่างๆ ในวงจรชีวิตของแต่ละบุคคลในวงจรเวลาหรือฤดูกาลของสังคมหรือชุมชน ล้วนมีความเกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาโดยตลอดถ้าไม่เป็นในเรื่องของศาสนาหรือสืบเนื่องจากพระพุทธศาสนาโดยตรงก็ต้องมีกิจกรรมตามคติความเชื่อหรือแนวปฏิบัติในพระพุทธศาสนาแทรกอยู่ด้วยเสมอ

สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดกาฬสินธุ์(๒๕๕๖: ออนไลน์) กล่าวว่า ในทางพระพุทธศาสนาได้วางหลักเกณฑ์การทำบุญไว้ ๓ ประการ คือ ทาน ศีล ภาวนา เรียกบุญกิริยาวัตถุทาน แปลว่าการให้ คือ ตั้งใจให้ สละให้ หรือบริจาค ในทางพระพุทธศาสนากำหนดวิธีการทำบุญที่เป็นทานไว้หลายอย่างโดยมีวัตถุประสงค์ของการให้ทานคือ (๑) เพื่ออนุเคราะห์ หมายถึง การช่วยเหลือผู้ที่มีความต้องการ เช่น ประสพภัย หรือขาดแคลนหรือได้รับความทุกข์ยาก ด้วยความกรุณาคิดจะช่วยให้พ้นทุกข์ (๒) เพื่อสงเคราะห์ หมายถึง การเกื้อกูลกันในระหว่างญาติ เพื่อนบ้าน มิตรสหายเป็นการแสดงไมตรีจิตต่อกันด้วยความเมตตาคิดจะให้เป็นสุข ทั้งข้อ (๑) และ (๒) เป็นการแสดงออกซึ่งความเอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ ไม่เห็นแก่ตัว และ (๓) เพื่อบูชาคุณ หมายถึง การบูชาคุณบิดา มารดา ผู้มีอุปการะรวมทั้งพระภิกษุสามเณร ผู้ประพฤติดี ประพฤติชอบ เป็นการบูชาท่านผู้ควรบูชา

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าพระพุทธศาสนาได้ผูกพันกับวิถีชีวิตของคนไทยมาช้านาน อีกทั้งยังมีการสอนคติความดี ความชั่ว นรก สวรรค์ ผ่านวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนามากมาย อาทิเช่น ไตรภูมิพระร่วง พระมาลัยไปนรก เป็นต้น ซึ่งครอบครัวไทยในอดีตได้ถ่ายทอดแนวคิดนี้มายังรุ่นลูก รุ่นหลาน ดังจะเห็นได้จาก การที่เยาวชนตามพ่อแม่หรือปู่ตายายไปทำบุญที่วัด มีการบอกสอนถึงขั้นตอนพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนา แต่ด้วยสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ เยาวชนมีโอกาสดิตตามผู้ใหญ่ไปทำบุญที่วัดน้อยลง ในขณะเดียวกันทัศนคติและความเชื่อของเยาวชนได้เปลี่ยนรูปแบบการทำบุญจากอดีต มาเป็นการไหว้พระเพื่อขอพร บนบานสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในวัด ตลอดจนเข้าร่วมพิธีเสริมสิริมงคลต่างๆ

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความต้องการที่จะศึกษาถึงการให้ความหมาย ที่มาของความหมาย และรูปแบบการมาทำบุญของนักเรียนโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อให้เข้าใจถึงการให้ความหมาย ที่มาของความหมาย และรูปแบบการมาทำบุญในทัศนคติของเยาวชน ตลอดจนทราบถึงบริบทความสำคัญของวัดที่มีต่อการดำรงชีวิตของคนในสังคมไทยปัจจุบัน

วัตถุประสงค์การวิจัย

๑. เพื่อศึกษาและทำความเข้าใจการให้ความหมาย ที่มาของความหมายการทำบุญในทัศนคติของนักเรียนโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศิลปากร
๒. เพื่อศึกษารูปแบบการทำบุญของนักเรียนโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศิลปากร

ประโยชน์ที่รับจากการศึกษาวิจัย

๑. ทำให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมการทำบุญของนักเรียนโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศิลปากร
๒. ส่งเสริมให้พระสงฆ์หรือผู้เกี่ยวข้องกับวัดเข้าใจถึงความต้องการของเยาวชนที่มีต่อการทำบุญที่วัด เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาสภาพแวดล้อมและกิจกรรมให้สามารถเอื้อต่อพฤติกรรมในการเข้ามาทำบุญ
๓. เป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบของกิจกรรมที่สนับสนุนให้เยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมกับกิจกรรมทางพระพุทธศาสนามากขึ้น ซึ่งเป็นวิธีการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาได้อีกทาง

ขอบเขตการวิจัย

๑. ขอบเขตด้านเนื้อหา ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตด้านเนื้อหาเพื่อศึกษาการให้ความหมาย ที่มาของความหมาย และรูปแบบการทำบุญของนักเรียนโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศิลปากร โดยใช้แนวคิดเรื่องบทบาทของพระพุทธศาสนาต่อสังคมไทย การให้ความหมายและแนวคิดการทำบุญตามหลักพระพุทธศาสนา
๒. ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ นักเรียนโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศิลปากร
๓. ขอบเขตด้านพื้นที่ พื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย คือ โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศิลปากร
๔. ขอบเขตด้านเวลา ระยะเวลาในการเก็บข้อมูลระหว่างเดือนกันยายน จนถึงเดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๖

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

บทความวิจัยเรื่อง “การให้ความหมาย ที่มาของความหมาย และรูปแบบการทำบุญของนักเรียนโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศิลปากร” ได้นำแนวคิดและทฤษฎี รวมถึงวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษามาใช้เป็นแนวทางในการศึกษา ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

๑. บทบาทของพระพุทธศาสนาต่อสังคมไทย
๒. ความหมายและแนวคิดการทำบุญตามหลักพระพุทธศาสนา
๓. ทัศนคติของนักเรียนต่อพระพุทธศาสนา

๑. บทบาทของพระพุทธศาสนาต่อสังคมไทย

ในปัจจุบันพุทธศาสนาได้ประดิษฐานมั่นคงในประเทศไทยและมีบทบาทสำคัญต่อสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองมาโดยตลอด ในขณะเดียวกันก็ได้รับผลกระทบจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ด้วย แต่พุทธศาสนายังเป็นสถาบันทางสังคมที่เอื้ออำนวยให้สังคมดำรงอยู่อย่างเป็นปึกแผ่นมั่นคงมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และสังคมได้อุปถัมภ์พุทธศาสนาให้เจริญจนเป็นที่ยอมรับนับถืออย่างกว้างขวาง (จำนงค์ ทองประเสริฐ ๒๕๓๗: ๒๘)

พระมหาประยูร ปยุตโต (๒๕๑๓: ๑๖) ได้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของวัดที่มีต่อสังคมไว้ดังนี้ (๑) เป็นสถานศึกษา (๒) เป็นสถานสงเคราะห์ (๓) เป็นสถานพยาบาล (๔) เป็นที่พักคนเดินทาง (๕) เป็นสโมสรของชาวบ้าน (๖) เป็นสถานบันเทิงในงานเทศกาล (๗) เป็นที่ไกลเกลียดชังพิพาท (๘) เป็นศูนย์กลางศิลปวัฒนธรรม (๙) เป็นคลังวัสดุสำหรับเก็บของ (๑๐) เป็นศูนย์กลางการปกครอง (๑๑) เป็นที่ประกอบพิธีกรรมหรือให้บริการด้านพิธีกรรม

ป๋วย อึ๊งภากรณ์ (๒๕๓๐: ๖๑-๖๕) ได้เสนอแนวคิดในบทบาทของพระพุทธศาสนาที่มีต่อการพัฒนาประเทศไว้ว่า ถ้าประเทศปราศจากศีลธรรมเสียแล้ว การพัฒนาประเทศไม่ว่าจะพัฒนาไปในทางใด ย่อมจะบกพร่อง ไม่สมบูรณ์ และผิดวัตถุประสงค์ ในการพัฒนาชาติให้ดีขึ้นต้องอาศัยพระธรรมและพระสงฆ์เป็นสื่อสำหรับการสืบทอดพระศาสนา และการที่พุทธศาสนาจะช่วยให้มีการพัฒนาชาติได้ สมบูรณ์จึงต้องอาศัยหลักเกณฑ์บางประการ คือ (๑) ความเชื่อในพุทธศาสนาต้องเป็นความเชื่อที่บริสุทธิ์ (๒) ความเชื่อในพุทธศาสนาต้องตั้งอยู่ในเหตุและผล (๓) การนำเอาคำสอนของพุทธศาสนามาประยุกต์กับสภาพปัจจุบัน (๔) การร่วมมือระหว่างฝ่ายสงฆ์และฝ่ายฆราวาส

๒. ความหมายและแนวคิดการทำบุญตามหลักพระพุทธศาสนา

คำว่า "บุญ" แปลว่าเครื่องชำระสันดาน, ความดี, กุศล, ความสุข, ความประพฤติชอบทางกาย วาจาและใจ, กุศลธรรม (พระราชมุนี (ประยูรปยุตโต), ๒๕๒๗) จากความหมายนี้จะเห็นว่าบุญมีประโยชน์ทั้งในการพัฒนามนุษย์ให้เป็นคนไม่เห็นแก่ตัวเพราะบุญสามารถชำระความเห็นแก่ตัวได้และสามารถทำประโยชน์ให้เกิดแก่สังคมเพราะเมื่อกระทำแล้วก่อให้เกิดความดีมีผลเป็นความสุข

ฉะนั้นบุญจึงเป็นเรื่องที่มีคุณค่าและมีประโยชน์สามารถนำมาเป็นเครื่องมือหรือแนวทางในการสร้างประโยชน์ให้เกิดขึ้นทั้งในระดับประโยชน์ส่วนบุคคลแต่ละคนและสังคมโดยรวมได้ อย่างไรก็ตามคำว่า บุญมีขอบเขตกว้างมากมีความหมายครอบคลุมทุกส่วนไม่ถูกจำกัดด้วยเวลาและสถานที่บุคคลและสังคม ตลอดจนความแตกต่างอื่นใดทั้งหมด

หากพิจารณาจากกรอบแนวคิดเรื่องการทำบุญตามหลักของพระพุทธศาสนาทั้งระบบแล้วจะพบว่าหลักการและรูปแบบหรือวิธีการสำคัญด้วยกัน ๓ ประการซึ่งถือว่าเป็นหลักการเบื้องต้นที่เรียกว่า "บุญกิริยาวัตถุ" แปลว่าที่ตั้งแห่งการทำบุญ, เรื่องที่จัดเป็นการทำความดี, หลักการทำความดี, ทางทำความดี (Base of meritorious action; grounds for accomplishing merit) ได้แก่ (๑) ทานมัยบุญกิริยาวัตถุ

หมายถึง การทำบุญด้วยการให้ปันสิ่งของ (๒) สีสัณบุญกิริยาวัตถุ หมายถึง การทำบุญด้วยการรักษาศีล (๓) ภาวนามัยบุญกิริยาวัตถุ หมายถึง การทำบุญด้วยการเจริญภาวนา

ดังนั้นการทำบุญตามความหมายที่แท้นั้นสามารถกระทำหรือปฏิบัติได้หลายแนวทางหลายวิธีการซึ่งแต่ละรูปแบบหรือวิธีการก็มีความสำคัญด้วยกันทั้งสิ้นเพราะจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองหรือปัจเจกบุคคลและสังคมได้ ในส่วนที่เป็นประโยชน์แก่ตนจะทำให้มนุษย์พัฒนาตนจนกลายเป็นสัตว์ประเสริฐได้ด้วยความดีงามเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาตนเองให้มีความวิเศษและยิ่งใหญ่ตลอดจนสามารถเข้าถึงอุดมคติขั้นสูงสุดของชีวิตได้ ในส่วนที่เป็นประโยชน์แก่สังคมวิธีการทำบุญตามที่กล่าวมาทั้งหมดนี้จะช่วยให้ทุกคนที่เป็นสมาชิกของสังคมอยู่รอดปลอดภัยมีความสุขทางด้านวัตถุอย่างสมดุลกับจิตใจเพราะไม่ตกเป็นทาสของวัตถุหรือการบริโภคจนเกินความพอดีสามารถเป็นอิสระและมีความปลอดภัยไปอยู่เหนือการครอบงำของวัตถุหรือทำให้มนุษย์กลายเป็นวัตถุไม่ได้

๓. ทศกคฺติของเยาวชนต่อพระพุทธศาสนา

นิมิตร มั่งมีทรัพย์ (๒๕๔๕: ๖) ได้เสนอผลการศึกษาความรู้และทัศนคติต่อพุทธศาสนาของเยาวชนไว้ว่า เยาวชนส่วนใหญ่ขาดความรู้ความเข้าใจอย่างชัดเจนเกี่ยวกับหลักพุทธศาสนา โลกทัศน์ของเยาวชนในเรื่องพุทธศาสนามีลักษณะคลุมเครือ และโน้มเอียงไปทางหลักอิตตา เช่น เชื่อเรื่องวิญญาณ การตายแล้วไปเกิดใหม่ ซึ่งเยาวชนส่วนใหญ่ให้ความหมายกับพุทธศาสนาเป็นเรื่องเกี่ยวกับกฎแห่งกรรมและชีวิตหลังความตาย ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปลูกฝังความเชื่อในลักษณะดังกล่าวคือ การอบรมในครอบครัวที่แฝงความเชื่อทางไสยศาสตร์ผ่านการประกอบพิธีทางศาสนาที่กระทำในครอบครัวและภายในชุมชน

มณูญ คันธประภา (๒๕๕๓: ๖๕-๗๒) ได้ศึกษาทัศนคติในการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปใช้ในการดำเนินชีวิตพบว่า เยาวชนมีทัศนคติต่อความสำคัญและประโยชน์ในการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปใช้ในการดำเนินชีวิต และยอมรับในเรื่องของกฎแห่งกรรม ซึ่งพระพุทธศาสนาสอนให้มองโลกตามความเป็นจริง นิพพานเป็นภาวะที่ปราศจากกิเลสและเครื่องเศร้าหมอง นรก-สวรรค์ เป็นเรื่องที่มีอยู่จริงในพระพุทธศาสนา อีกทั้งยังมีความเข้าใจว่าพุทธศาสนาเป็นเอกลักษณ์ของสังคมไทยที่ควรช่วยกันบำรุงส่งเสริมและรักษาไว้

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยวิธีวิทยา ปราบกฏการวิทยา วิธีดังกล่าวเป็นเครื่องมือในการศึกษาปรากฏการณ์ และประสบการณ์ของมนุษย์ รวมทั้งปรากฏการณ์ในชีวิตที่บุคคลได้ประสบมา เพื่อทำความเข้าใจความหมายของประสบการณ์ชีวิตที่บุคคลได้ประสบเป็นหลัก (ชาย โพธิ์ธิตา, ๒๕๕๒:๑๘๙) โดยมีรายละเอียดดังนี้

๑. ผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ นักเรียนโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศิลปากร
๒. การเก็บรวบรวมข้อมูล

๒.๑ รวบรวมข้อมูลจากวารสาร บทความ และเอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นพื้นฐานในการศึกษาวิจัย โดยใช้การวิเคราะห์เชิงคุณภาพเพื่อให้ทราบถึงการให้ความหมาย ที่มาของความหมาย และรูปแบบในการทำบุญของนักเรียนโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศิลปากร

๒.๒ การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก โดยผู้วิจัยได้สัมภาษณ์นักเรียนโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศิลปากร

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แนวคำถามในการวิจัยที่ได้จากการทบทวนเอกสาร แนวคิดเกี่ยวกับการเป็นพลเมืองที่ดี เครื่องบันทึกเสียง สมุดปากกา และตัวผู้วิจัยในฐานะที่เป็นเครื่องมือที่สำคัญในงานวิจัยเชิงภาพ

การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล

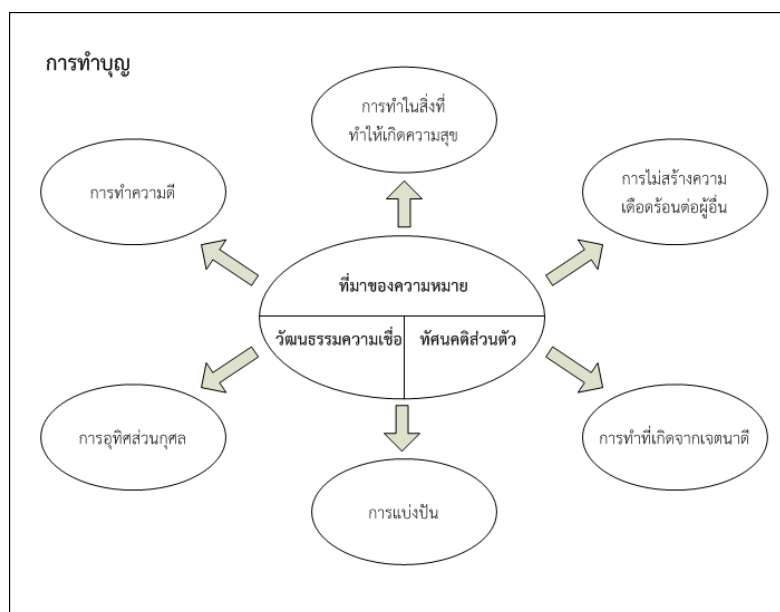
หลังจากที่ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ก่อนที่จะมีการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้มีการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลโดยการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (triangulation) โดยแบ่งเป็นการตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (data triangulation) คือ การพิสูจน์ว่าข้อมูลที่ได้มานั้นถูกต้องหรือไม่ โดยวิธีการตรวจสอบจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีรวบรวมข้อมูล (Methodological triangulation) คือ การใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลต่างกันเพื่อรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกัน เช่น ใช้วิธีการสังเกตควบคู่กับการซักถาม พร้อมกันนั้นก็ศึกษาข้อมูลจากแหล่งเอกสารประกอบด้วยความแม่นยำว่าข้อสรุปนั้นเที่ยงตรงตามความเป็นจริงหรือไม่ แล้วจึงแก้ไขเป็นรายงานฉบับสมบูรณ์ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาการให้ความหมาย ที่มาของความหมาย และรูปแบบในการมาทำบุญของเยาวชนโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้ใช้การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ (Qualitative Method) ในรูปแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) เมื่อผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลเรียบร้อยแล้วจึงนำข้อมูลมาถอดเทปการสนทนาแบบคำต่อคำ (Verbatim) แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ทัศนคติของเยาวชนต่อการให้ความหมาย ที่มาของความหมาย และรูปแบบในการมาทำบุญ เพื่อเป็นพื้นฐานในการศึกษาและพัฒนาแบบการให้ความรู้ความเข้าใจกับเยาวชนต่อไป

ผลการศึกษา

ผู้วิจัยได้ศึกษาและเก็บข้อมูลจากนักเรียนโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศิลปากร ทำให้ทราบถึงการให้ความหมาย ที่มีของความหมาย และรูปแบบการทำบุญของนักเรียน โดยผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้มาพัฒนาแผนภาพการให้ความหมายของการทำบุญในทัศนคติของนักเรียนโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศิลปากร ดังภาพที่ ๑

ภาพที่ ๑ แผนภาพการให้ความหมายของการทำบุญในทัศนคติของนักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร

๑. การให้ความหมาย และที่มาของความหมาย

ในทัศนคติการทำบุญของเยาวชนที่ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูล พบว่า ทัศนคติต่อการทำบุญเกิดจากปัจจัย ๒ ด้าน คือ (๑) ด้านความเชื่อที่เกิดขึ้นมาจากค่านิยม วัฒนธรรม ประเพณี ที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากบุคคลใกล้ชิด (๒) ด้านทัศนคติส่วนบุคคลซึ่งต้องการหาทางแก้ไขปัญหาให้กับตนเอง หรือต้องการหาทางออกเพื่อทำให้ตนเองเกิดความสบายใจ จากปัจจัยเริ่มต้นที่ได้กล่าวมาสามารถนำมาอธิบายความหมายและที่มาของความหมายการทำบุญของนักเรียน โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้เป็น ๖ ลักษณะดังนี้

๑. การทำบุญเป็นการกระทำที่ทำให้เกิดความสุข ในการทำบุญเยาวชนได้ให้ความหมายว่าเป็นการกระทำที่ก่อให้เกิดความสุขทั้งกับตนเองและผู้อื่นที่ได้รับผลจากการทำความดี ความสุขที่เกิดขึ้นกับตนเอง ได้แก่ ความอึดเอิบในจิตใจเมื่อเห็นว่าการกระทำของตนเองเกิดประโยชน์ต่อผู้อื่น ได้รับคำชื่นชมจากผู้พบเห็น และการกระทำให้ดังกล่าวดังกล่าวสามารถให้ความช่วยเหลือกับผู้อื่นที่ได้รับความเดือดร้อนได้

๒. การไม่สร้างความเดือดร้อนให้ผู้อื่น การทำบุญเป็นการกระทำที่ไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนทั้งต่อตนเองและผู้อื่น เยาวชนมีทัศนคติต่อการให้ความหมายการทำบุญไว้ว่า เป็นการกระทำความดีที่ตามที่ไม่สร้างความเดือดร้อน หรือเกิดผลกระทบให้กับผู้อื่นต้องได้รับความเดือดร้อน ถือว่าการกระทำนั้นเป็นการทำบุญ เป็นการสร้างคุณงามความดี และตนเองจะมีความสุขจากการกระทำนั้น ในทางตรงกันข้ามถ้าการกระทำนั้นสร้างความเดือดร้อนให้กับผู้อื่นหรือต่อตนเองนั้นเป็นสิ่งที่ไม่ดี ไม่ถูกต้อง ตนเองก็จะไม่ได้รับความสุข

๓. การกระทำที่เกิดขึ้นจากเจตนาที่ดี เยาวชนได้ให้ความหมายว่า การทำบุญเป็นการกระทำที่มีจุดเริ่มต้นจากความคิด การกระทำสิ่งใดก็ตามหากเริ่มด้วยเจตนาที่ดี มีจุดประสงค์เพื่อช่วยเหลือผู้อื่น ต้องการแบ่งปันผู้อื่น และสามารถทำประโยชน์กับผู้อื่น ซึ่งสิ่งที่กระทำไปนั้นทำให้ตนเองและผู้อื่นได้รับความสุข เยาวชนก็จะลงมือทำด้วยความตั้งใจและเต็มใจ

๔. การแบ่งปันผู้อื่น เยาวชนได้ให้ความหมายต่อการทำบุญไว้ว่า เป็นการเสียสละสิ่งของหรือทรัพย์สินของตนเองให้แก่ผู้อื่นที่ได้รับความเดือดร้อน หรือต้องการความช่วยเหลือโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน การแบ่งปันเป็นคุณธรรมที่ช่วยให้เยาวชนขจัดความเห็นแก่ตัวออกจากตนเอง และทำให้การอยู่ร่วมกันในสังคมเป็นไปอย่างมีความสุขปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการแบ่งปันมีหลายประการที่สำคัญ เช่น การมีตัวแบบ เยาวชนเรียนรู้ที่จะแสดงพฤติกรรมการแบ่งปัน การเอื้อเฟื้อกับผู้อื่นจากตัวแบบที่อยู่รอบตัว เช่น พ่อแม่ พี่น้องและครู

๕. การอุทิศส่วนกุศล จากอดีตถึงปัจจุบันความเชื่อและความผูกพันของพระพุทธศาสนาได้รับการถ่ายทอดจากบรรพบุรุษเรื่อยมา โดยสิ่งหนึ่งที่ได้รับการปลูกฝังคือความเชื่อในเรื่องการทำบุญเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้กับผู้ล่วงลับ เช่น ญาติ บุคคลอันเป็นที่รัก หรือแม้กระทั่งเจ้ากรรมนายเวร โดยสังเกตได้จากเทศกาลประเพณีต่างๆ ซึ่งเยาวชนได้ให้ความหมายของการทำบุญเพื่ออุทิศส่วนกุศลว่า เมื่อบุคคลอันเป็นที่รักได้จากไปการอุทิศส่วนกุศลเป็นเสมือนการส่งผลบุญให้ได้รับความสุข เป็นเสมือนเข็มทิศนำทางให้ผ่านวิบากกรรมนั้นไป ซึ่งการทำบุญลักษณะนี้มักต้องมีการเตรียมการไว้ล่วงหน้า

๖. การทำในสิ่งที่ดี การทำบุญเยาวชนได้ให้ความหมายว่า เป็นการกระทำที่เป็นประโยชน์ การกระทำที่ไม่หวังสิ่งตอบแทน ทำให้จิตใจใสสะอาด ปราศจากความเศร้าหมองขุ่นมัว ทำให้ใจสงบ เลือกลงและคิดเฉพาะในสิ่งที่ดี ที่ถูก ที่ควร เป็นกระบวนการพัฒนาจิตใจให้บริสุทธิ์ และยังช่วยลดกิเลส ความเศร้าหมองได้

๒. รูปแบบของการทำบุญ

จากผลการศึกษาผู้วิจัยพบว่า รูปแบบในการทำบุญของนักเรียน โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศิลปากร มีรูปแบบการทำบุญตามลักษณะของปัจจัยทางการเงิน ๒ ลักษณะคือ

๑. การทำบุญโดยไม่ต้องใช้เงิน (การทำในสิ่งที่ดี) การทำบุญในลักษณะนี้สามารถปฏิบัติได้ในชีวิตประจำวันไม่มีข้อกำหนดด้านสถานที่ เวลา และโอกาส ขึ้นอยู่กับความสมัครใจของตนเองโดยไม่ต้องใช้เงินทองหรือสิ่งของ การทำบุญโดยไม่ต้องใช้เงินสามารถปฏิบัติในชีวิตประจำวันของเราได้โดยไม่ยากเกินไป อีกทั้งเมื่อปฏิบัติแล้วเป็นบุญกุศลที่จะเกื้อหนุนให้เราและคนรอบตัวมีความสุข เป็นการทำประโยชน์ให้แก่ตัวเราเองและผู้อื่น อีกทั้งยังช่วยลดกิเลสความเศร้าหมองต่างๆ ได้ สอดคล้องกับแนวคิด ๔ วิธีทำดีได้บุญแบบไม่ต้องใช้เงินของ กระทรวงวัฒนธรรม(๒๕๕๖) เช่น การแบ่งปันน้ำใจไมตรี การให้อภัยในความผิดพลาดของผู้อื่น เป็นต้น

๒. การทำบุญโดยมีเงินเป็นปัจจัย การทำบุญในลักษณะนี้เยาวชนจะพิจารณาความเหมาะสมตามกำลังความสามารถของตนเองและครอบครัว ซึ่งที่มาของเงินทำบุญมาจาก ๒ แหล่ง ได้แก่ (๑) เป็นเงินที่มาจากเก็บสะสมของตนเอง เป็นเงินที่ได้รับจากผู้ปกครอง เป็นเงินส่วนที่เหลือจากค่าใช้จ่ายประจำวัน หรือเงินที่มาจากรายได้พิเศษ (๒) เป็นเงินที่มาจากครอบครัวเป็นเงินรายได้ของครอบครัว พ่อแม่ ที่ให้กับเยาวชนเพื่อนำมาทำบุญ

รูปแบบการทำบุญ	ตัวอย่างการทำบุญ
การคิดแต่สิ่งดี	ทันทีที่ตื่นนอนหากเราคิดถึงแต่สิ่งที่ดีที่งามก็จะทำให้จิตใจเราสดชื่นกระตือรือร้น พร้อมที่จะรับมือกับชีวิตประจำวันด้วยความรื่นเริงไม่หงุดหงิด โมโห นอกจากเราจะมีความสุขแล้วคนรอบข้างเราก็มีความสุขไปด้วย
การแบ่งปันน้ำใจ	การให้ความช่วยเหลือ การช่วยพ่อแม่จัดโต๊ะอาหาร ล้างถ้วยชาม ลูกให้เด็กผู้หญิงท้อง หรือคนแก่ นั่ง ช่วยถือของหนักให้คนในรถเมล์ ช่วยแบ่งเบาภาระงานให้เพื่อน
การให้กำลังใจ	ความเป็นมิตรและการปลุกปลอบให้กำลังใจ คำพูดดีๆ ที่มาจากใจช่วยแก้ไขปัญหาคำให้ผู้ที่ตกอยู่ในห้วงทุกข์รู้สึกดีขึ้นและมีพลังที่ต่อสู้ชีวิตต่อไปได้
การให้คำชม	การกล่าวคำชื่นชมต่อผู้อื่นไม่ว่าจะเป็นเรื่องใดๆ จะทำให้ผู้รับคำชมรู้สึกปลื้มยินดี และมีความสุขได้ โดยเฉพาะในเรื่องที่เขาทำสำเร็จแต่ทั้งนี้ต้องอยู่บนพื้นฐานของความ เป็นจริงและจริงใจ ด้วยคำชมจะเป็นการเสริมเพิ่มกำลังใจให้อยากทำดียิ่งขึ้นไป
การแนะนำให้คำสอนที่ดี	การแนะนำในสิ่งที่ดีมีประโยชน์และคุณค่า หรือสอนในสิ่งที่เราชำนาญให้แก่ผู้อื่นจะ ช่วยแก้กุศลสังคมให้ดียิ่งขึ้นและผลจะย้อนมาสู่ตัวผู้ทำด้วย เช่น แนะนำวิธีออกกำลังกายให้พ่อแม่ ท่านก็แข็งแรงไม่เจ็บไข้ได้ป่วยง่ายเราก็สบายใจ
การให้อภัยในความผิดพลาดของผู้อื่น	การรู้จักให้อภัยต่อผู้อื่นให้ง่ายเหมือนให้อภัยแก่ตัวเราเอง เพราะการให้อภัยจะทำให้เราไม่ผูกใจเจ็บ ไม่อาฆาตมาดร้าย ไม่ก่อศัตรูแต่ทำให้จิตใจเราสงบ เป็นการฝึกจิต พื้นฐานอย่างหนึ่งที่จะนำไปสู่กุศลขั้นสูงต่อไป
ฝึกจิตให้สงบและสบาย ด้วยการทำสมาธิหรือสวดมนต์	การทำสมาธิสามารถทำได้ตลอดเวลาไม่ว่าจะอยู่ที่ไหนหรือทำอะไรอยู่ เช่น กินข้าว อาบน้ำ ทำการบ้าน ทำงานบ้าน อ่านหนังสืออยู่ที่ทำงาน หัวใจหลักของการฝึกสมาธิ คือ ให้เอาใจไปจดจ่อในสิ่งที่ทำเพียงอย่างเดียวจะทำให้เราทำทุกอย่างได้ดีขึ้น เพราะไม่ พะวักพะวนคิดหรือทำหลายอย่างในเวลาเดียวกันอันทำให้ขาดสติ หรือการสวดมนต์ ไหว้พระทุกคืนก่อนนอน
การแบ่งปันน้ำใจไมตรี	การบริจาคแก่คนยากไร้ การแบ่งปันสิ่งของ การสอนการบ้านเพื่อน การช่วยผู้สูงอายุ ถือของ บริจาคเงินช่วยเหลือผู้เดือดร้อน ให้คำแนะนำผู้อื่น
การตักบาตรถวายสิ่งของ	การตักบาตรในตอนเช้า การถวายภัตตาหารแก่พระภิกษุสงฆ์ตามเทศกาลต่างๆ การ ถวายสังฆทาน การทำบุญวันเกิด
การปฏิบัติตนตามศีลธรรม	การนั่งสมาธิ การประพฤติปฏิบัติในศีล ๕ ได้แก่ การไม่ฆ่าสัตว์ การไม่พูดเท็จการละ เว้นจากการดื่มน้ำเมา การไม่ประพฤติดิฉินกาม และการไม่ลักขโมย
การช่วยเหลือกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา	วันอาสาฬหบูชา วันมาฆบูชา วันเข้าพรรษา และวันออกพรรษา

ตารางที่ ๑ แสดงรูปแบบและตัวอย่างการทำบุญของเยาวชน

สรุปผลการศึกษา

การให้ความหมาย ที่มาของความหมาย และรูปแบบการทำบุญของนักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

๑. การให้ความหมายของการทำบุญตามทัศนคติของนักเรียนโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศิลปากร คือ การให้ การสร้างความดี การแบ่งปันผู้อื่น ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยจิตใจที่บริสุทธิ์ ไม่หวังสิ่งตอบแทน การอุทิศส่วนกุศลให้กับญาติผู้ล่วงลับและเจ้ากรรมนายเวร ซึ่งการทำบุญนั้นเป็นการกระทำที่ก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น เมื่อทำบุญแล้วจะทำให้จิตใจสงบเกิดความสุขสบายใจ อีกทั้งยังเป็นการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาอีกทางหนึ่ง การทำบุญสามารถทำได้ทุกที่ทุกเวลา ไม่จำเป็นต้องใช้เงินจำนวนมากแต่มีส่วนช่วยเหลือผู้อื่นก็ถือเป็นการทำบุญรูปแบบหนึ่ง

๒. ที่มาของความหมาย การทำบุญเป็นการกระทำตามความเชื่อ วัฒนธรรม ประเพณี และค่านิยมที่ได้รับการถ่ายทอดบอกกล่าวจากผู้ปกครอง ญาติ และผู้ใกล้ชิด ซึ่งเป็นแบบอย่างที่ทำให้เยาวชนประพฤติปฏิบัติตาม เพราะเยาวชนเชื่อว่าถ้าทำดีแล้วจะทำให้เกิดความสุข ได้บุญกุศล และได้ช่วยเหลือผู้อื่น

๓. รูปแบบการทำบุญของนักเรียนโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศิลปากร วิธีการที่นักเรียนเตรียมตัวก่อนไปทำบุญ คือ ตื่นแต่เช้า แต่งกายให้สุภาพ จัดเตรียมซื้อสิ่งของสำหรับการทำบุญ โดยนักเรียนส่วนใหญ่จะเลือกทำบุญด้วยการบริจาคสิ่งของและบริจาคเงินตามกำลังทรัพย์ที่ตนเองมี อาจเป็นเงินที่ตนเองเก็บสะสมหรือจากผู้ปกครอง โดยโอกาสในการทำบุญของนักเรียนเหล่านั้นจะเป็นในวันสำคัญทางศาสนาหรือประเพณีต่างๆ

ทั้งนี้ผลการศึกษายังพบว่า การทำบุญเกิดขึ้นจากสภาพแวดล้อมทางสังคม วัฒนธรรม ความเชื่อที่มีต่อการทำบุญในพระพุทธศาสนา และทัศนคติส่วนบุคคลเพื่อต้องการปรับทุกข์ในจิตใจหรือต้องการหาทางออกเพื่อให้เกิดความสบายใจ โดยครอบครัวมีบทบาทสำคัญในการถ่ายทอด บอกกล่าว และเป็นแบบอย่างในการทำบุญ ซึ่งทัศนคติของเยาวชนที่ได้รับจากการทำบุญ ได้แก่ การทำเพื่อให้เกิดความสุขทางใจ กระทำแล้วไม่เดือดร้อนผู้อื่น แสดงออกถึงความคิดในสิ่งดี สามารถช่วยเหลือผู้อื่น อุทิศส่วนกุศลให้กับญาติผู้ล่วงลับและเจ้ากรรมนายเวร ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นถึงการกระทำในสิ่งที่ดี

อภิปรายผลการศึกษา

จากผลการศึกษา ทำให้ผู้วิจัยมีความเข้าใจในการให้ความหมาย ที่มาของความหมาย และรูปแบบของการมาทำบุญในทัศนคติของนักเรียนโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศิลปากร เป็นไปตามแนวคิดของ (พระราชวรานี (ประยูรธ ปยุตโต), ๒๕๒๗) ที่ได้กล่าวไว้ว่า บุญ มีประโยชน์ทั้งในการพัฒนามนุษย์ให้เป็นคนไม่เห็นแก่ตัว เพราะบุญสามารถขจัดความเห็นแก่ตัวได้ เกิดความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และสามารถทำประโยชน์ให้เกิดขึ้นกับสังคม เพราะเมื่อทำความดีโดยการทำบุญแล้วจะส่งผลให้เกิดความสุขทั้งกับตนเองและผู้อื่น การปลูกฝังจริยธรรมและคุณธรรมให้กับเยาวชนนั้นเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ ซึ่งสิ่งแวดล้อมใกล้ตัวมีบทบาทสำคัญในการเกื้อหนุนและพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมให้กับเยาวชน สอดคล้องกับแนวความคิด

ของ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (อ้างถึงใน สุทธิธรรม ตันติรจนาวงศ์ และศศิกาญจน์ ทวีสุวรรณ, ๒๕๕๓: ๔๒-๔๓) ที่ได้กล่าวว่า รูปแบบการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมของเยาวชนสามารถทำได้โดย ครอบครัว โรงเรียน สถาบันศาสนา และชุมชน ซึ่งจะช่วยให้เยาวชนมีระเบียบวินัย มีความกตัญญู และเกิดจิตสำนึก

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากการวิจัยผู้วิจัยพบว่า การให้ความหมายการทำบุญของนักเรียนโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศิลปากร เกิดจากทัศนคติส่วนตัวและวัฒนธรรมความเชื่อ ซึ่งได้รับการถ่ายทอดจากครอบครัวและคนใกล้ชิด โดยรูปแบบการทำบุญของเยาวชนมีความแตกต่างกันออกไปตามสภาพแวดล้อม สถานที่อยู่อาศัย การอบรมสั่งสอนของครอบครัว รวมถึงปัจจัยด้านการเงิน เนื่องจากการทำวิจัยครั้งนี้กลุ่มตัวอย่างที่ทำวิจัยเป็นกลุ่มเฉพาะซึ่งคือนักเรียนโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศิลปากร ดังนั้นผู้วิจัยจึงเสนอว่าการศึกษารoundต่อไปควรเพิ่มความหลากหลายของกลุ่มตัวอย่างและพื้นที่ในการศึกษาให้ครอบคลุมมากขึ้น เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความหลากหลายและแตกต่าง

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

งานวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาการให้ความหมาย ที่มาของการทำบุญ โดยเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มตัวอย่างของเยาวชนที่อยู่ในสถานที่ต่างกัน ศาสนาที่แตกต่างกัน และปัจจัยแวดล้อมอื่นที่มีส่วนเอื้ออำนวยต่อการทำบุญ เพื่อให้สามารถทราบความหมายของการทำบุญที่มีความหลากหลายและความแตกต่างทางวัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ ซึ่งจะเป็นแนวทางในการปฏิบัติที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองและสังคมที่ติงาม โดยไม่เน้นเพียงเรื่องของการทำบุญด้วยวัตถุหรือสิ่งของที่เป็นรูปธรรมอย่างเดียวนั่น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงวัฒนธรรม. (๒๕๕๖). แนะ วิธีทำดี ได้บุญ แบบไม่ต้องใช้เงิน. เข้าถึงเมื่อวันที่ ๑๖ ตุลาคม

๒๕๕๖. เข้าถึงได้จาก <http://www.m-culture.go.th/ilovethaiculture/index.php/๒๐๑๓-๐๙-๐๓-๐๙-๓๔-๓๒/km-travel/item/%E๐%B๙%๘๑%E๐%B๘%๙๙%E๐%B๘%B๐-๙-%E๐%B๘%A๓%E๐%B๘%B๔%E๐%B๘%๙๘%E๐%B๘%B๕%E๐%B๘%๙๗%E๐%B๘%B๓%E๐%B๘%๙๔%E๐%B๘%B๕-%E๐%B๙%๘๔%E๐%B๘%๙๔%E๐%B๙%๘๙%E๐%B๘%๙A%E๐%B๘%B๘%E๐%B๘%๘D-%E๐%B๙%๘๑%E๐%B๘%๙A%E๐%B๘%๙A%E๐%B๙%๘๔%E๐%B๘%A๑%E๐%B๙%๘๘%E๐%B๘%๙๕%E๐%B๙%๘๙%E๐%B๘%AD%E๐%B๘%๘๗%E๐%B๙%๘๓%E๐%B๘%๘A%E๐%B๙%๘๙%E๐%B๙%๘๐%E๐%B๘%๘๗%E๐%B๘%B๔%E๐%B๘%๙๙>

ชาย โพธิ์สิตา. (๒๕๕๒). ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ. พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพฯ: บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด.

ธรรมไทย. (๒๕๕๖). **พระพุทธศาสนาในประเทศไทย**. เข้าถึงเมื่อวันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๕๖. เข้าถึงได้จาก
<http://www.dhammathai.org/thailand/thailand.php>

นิมิตร มั่งมีทรัพย์. (๒๕๕๕). **ความรู้และทัศนคติต่อพุทธศาสนาของเยาวชนในยุคโลกาภิวัตน์**.

วารสารวิชาการ สถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง: ๒๕-๓๑.

ปวย อึ้งภากรณ์. (๒๕๓๐). **ศาสนารวมกับการพัฒนา**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โกมลคีมทอง.

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). (๒๕๕๓). **พระพุทธศาสนาในฐานะเป็นรากฐานของวัฒนธรรม**. เข้าถึง
เมื่อวันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๕๖. เข้าถึงได้จาก

<http://mediacenter.mcu.ac.th/data/caipyo/m๒/Unit๑/unit๑-๙.php>

พระมหาประยุทธ์ ปยุตโต. (๒๕๑๓). **บทบาทของพระสงฆ์ในสังคมไทยปัจจุบันในพุทธศาสนากับ
สังคมไทยปัจจุบัน**. กรุงเทพฯ: สยามสมาคม.

พระราชวรมนี (ประยุทธ์ ปยุตโต). (๒๕๒๗). **พจนานุกรมศัพท์พุทธศาสน์**. พิมพ์ครั้งที่ ๗. พระนคร:
อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป.

มนูญ คันธประภา. (๒๕๕๓). “ทัศนคติในการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปใช้ในการดำเนินชีวิต
(ศึกษาเฉพาะกรณีนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร).” **RMUTP Research
Journal**, no. ๒: ๖๕-๗๒.

สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดกาฬสินธุ์. (๒๕๕๖). **ความหมายและวิธีการการทำบุญของคนไทย**. เข้าถึง
เมื่อวันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๕๖. เข้าถึงได้จาก

<http://www.ksculture.go.th/forum/viewtopic.php?t=๓๕>

สุทธิวรรณ ตันติรจนาวงศ์ และศศิภาณูจน์ ทวีสุวรรณ. (๒๕๕๓). **การส่งเสริมคุณธรรมที่มีประสิทธิภาพ:
กรณีศึกษากลุ่มเด็ก/เยาวชนและข้าราชการภาครัฐ**. เข้าถึงเมื่อวันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๕๖. เข้าถึง
ได้จาก www.dra.go.th/module/attach_media/sheet๘๓๒๐๑๐๑๐๑๕๐๔๐๐๑๒.pdf